

Associació Internacional de

Ciutats Educadores

23
Butlletí
informatiu
2016

CIUTATS
EDUCADORES PER A
UN MÓN MILLOR

experiència

“El menú l’he fet jo”: una experiència de Torí d’educació alimentària

Situada al nord-oest d’Itàlia, Torí és una ciutat industrial amb una població de 897.682 habitants i una superfície de 130 km².

El mes d’abril de 2013, l’Ajuntament de Torí va engegar el projecte “El menú l’he fet jo” (*Il menù l’ho fatto io*), amb l’objectiu d’implicar tota la comunitat escolar en un itinerari formatiu i innovador sobre educació alimentària i consum responsable. Nens i nenes d’entre 8 i 10 anys participen d’una manera activa en l’elaboració del menú escolar, amb la intenció que millorin els seus coneixements sobre els aliments que consumeixen i que els àpats servits als menjadors escolars siguin del seu gust.

Torí promou una alimentació saludable i un consum responsable, i aposta pel paper actiu de l’alumnat en l’elaboració del menú escolar.

Actualment participen en el projecte prop de 250 alumnes de 10 aules de 6 escoles de primària. Les sessions de formació, impartides per docents de l’Institut Torinès per una Educació Responsable (ITER), inclouen visites didàctiques a diferents llocs, com ara una granja pedagògica, un mercat, el Servei de Menjador Escolar, un supermercat, empreses de restauració escolar, etc. D’aquesta manera, l’alumnat coneix el valor nutritiu dels aliments i la seva procedència (cria d’animals i conreu de fruita i verdura de proximitat), els productes de temporada, les normes sobre l’etiquetatge i seguretat alimentària, i els factors mediambientals (emissions de CO₂, menjar de rebuig, etc.) que hi intervenen.

Cada grup elabora un menú setmanal després de conèixer aspectes relacionats amb el menjar com ara el color, l’olor, el sabor, els nutrients, la procedència o la producció i, posteriorment, aquests menús són avaluats per especialistes (dietistes, professors, cuiners de les empreses de restauració escolar...), que seleccionen els plats que s’inclouran en el menú escolar.

Paral·lelament, s’organitzen trobades

adreçades al professorat, a les famílies i als responsables dels menjadors escolars de les escoles públiques de Torí, en què s’aborden, des de diversos punts de vista, qüestions relacionades amb la nutrició, els hàbits alimentaris, els diferents estils de vida i el benestar. D’altra banda, el projecte vol conscienciar sobre la necessitat de fer un consum responsable i reivindica el consum de productes de proximitat i el coneixement de la cadena alimentària, a més de subratllar l’impacte que la producció i el consum alimentaris tenen sobre el medi ambient i de posar èmfasi en les estratègies de sostenibilitat mediambiental.

Des que es va posar en marxa el projecte, s’han inclòs en el menú escolar 6 menús complets elaborats pels mateixos alumnes, com també alguns altres plats (primers, segons o postres), la qual cosa ha contribuït a millorar la popularitat del menjar escolar. Cal destacar igualment la importància de l’efecte multiplicador a favor d’una alimentació saludable que aquesta iniciativa té en les famílies dels alumnes, en els veïns, amics, etc.

Presenta: Ajuntament de Torí, Direcció d’Educació

Contacte: Silvia Prezl Oltramonti

e-mail: silvia.prezl@comune.torino.it

editorial

Tot responant a la demanda de moltes ciutats i en compliment del pla d'acció, el Comitè Executiu convoca la **primera edició del Premi Ciutat Educadora**, amb la finalitat de donar reconeixement i visibilitat internacional a la tasca que desenvolupen les ciutats de l'Associació. Amb aquest premi es vol, a més, animar les ciutats a avançar en el seu compromís de portar a terme els principis de la Carta i reivindicar les seves polítiques i iniciatives innovadores.

En aquesta primera edició es premiaran **tres experiències** de tres ciutats diferents, per la seva contribució a promoure una **bona convivència**. Aquesta passa per construir ciutats inclusives en les quals es treballi pel benestar col·lectiu, amb polítiques que prestin atenció a la diversitat i que fomentin la igualtat, la participació, l'accés als serveis públics i a la informació i el desenvolupament de vincles socials entre les persones que les habiten per tal que tothom se'n senti

partípic. Ciutats amb espais i oportunitats de trobada en què la ciutadania pugui incidir en l'elaboració de polítiques públiques i on la recerca de solucions conjuntes als nous reptes sigui possible.

Cal que les experiències que s'hi presentin siguin innovadores, que hagi transcorregut un cert temps des que es duen a terme per tal d'acreditar-ne l'impacte en la millora de la convivència ciutadana i que puguin ser transferides, totalment o parcialment, a altres ciutats.

En el marc del XIV Congrés Internacional, que tindrà lloc a la ciutat argentina de Rosario de l'1 al 4 de juny (congresoaiace2016.gov.ar), es donaran a conèixer les experiències premiades i es convidarà les tres ciutats distingides amb el guardó a presentar les seves respectives experiències en una sessió plenària del congrés. Es farà una ampla difusió d'aquestes experiències en

les publicacions i els canals de comunicació de l'AIACE per tal de destacar la tasca duta a terme i, alhora, inspirar el treball d'altres ciutats i promoure els intercanvis.

Animem totes les Ciutats Educadores amb bones pràctiques en aquest àmbit a fer arribar les seves propostes al Secretariat, **fins a final de febrer**, per tal que puguin ser avaluades pel jurat, que serà format per membres del Comitè Executiu, acadèmics i un representant de CGLU.

Les bases per a participar en la primera edició del Premi Ciutat Educadora es poden consultar a: www.edcities.org.

Secretariat de l'AIACE

c/ Avinyó 15, 4ª planta
08002 Barcelona
Tel. + 34 93 342 77 20
Fax. +34 93 342 77 29
E-mail: bidce@bcn.cat

saps que...

★ Totes les ciutats de l'AIACE estan cridades a participar en la propera **assemblea general** que tindrà lloc l'**11 de març** a Lisboa. Coincidint amb l'assemblea, hi haurà una reunió del Comitè Executiu en què es valoraran les candidatures de les ciutats que opten a l'organització del **XV Congrés Internacional de Ciutats Educadores**. **L'últim dia per a presentar candidatures és el 15 de febrer**.

★ La **XII Trobada de la Xarxa Estatal de Ciutats Educadores (RECE)**, celebrada el 14 de gener passat a Rivas Vaciamadrid, va comptar amb la participació en una taula rodona dels alcaldes i alcaldesses d'Avilés, Granollers, Màlaga, Rivas Vaciamadrid i Saragossa, entre d'altres.

★ S'han rebut prop de **300 experiències d'una centena de ciutats de 19 països** per al XIV Congrés de l'AIACE que es farà a Rosario de l'1 al 4 de juny. D'altra banda, us recordem que el període d'**inscripció anticipada acaba el 15 de febrer**. Trobareu més informació a: <http://congresoaiace2016.gov.ar/>

★ La ciutat de Torí va organitzar del 13 al 15 de novembre de 2015 el **festival de l'educació**, en el marc del qual es va celebrar una reunió de la Xarxa Italiana.

★ El **VI Congrés Nacional de la Xarxa Portuguesa**, celebrat de l'11 al 13 de novembre a Almada amb el lema "Ciutats participades, Ciutats adaptades/ables", va aplegar més de 500 congressistes de 37 ciutats.

★ Els dies 3 i el 4 de novembre es va celebrar a Santo André la **Trobada de la Xarxa Brasileira**, amb la presència de més de 700 persones de 23 ciutats, en què es va debatre sobre sostenibilitat, inclusió social i diversitat en territoris educatius.

★ 200 representants de 20 ciutats associades i entitats de la societat civil van assistir a la **VII Trobada de la Xarxa Àsia-Pacífic**, que va tenir lloc a Gumi (República de Corea) els dies 3 i 4 de novembre amb el lema "Les Ciutats Educadores per la Inclusió Social".

★ Un dels objectius de la nova **agenda de desenvolupament sostenible per al període 2015-2030 de les Nacions Unides** és "garantir una educació de qualitat inclusiva i equitativa, i promoure les oportunitats d'aprenentatge permanent per a tothom".

entrevista

Sr. Carlos Grana

Alcalde de Santo André, Brasil

Què aporta a Santo André el fet de pertànyer a l'AICE? Què pot aportar la ciutat a l'Associació?

El món ha de fer front a una sèrie de problemes nous que requereixen noves respostes, i aquestes són impossibles de trobar quan es mira la ciutat des d'un sol punt de vista. La ciutat ha de ser el resultat d'un esforç educatiu conjunt.

A la ciutat tothom té el dret i el deure de lluitar per un entorn educatiu emancipador que respecti les diferències, que corregeixi les desigualtats i que afavoreixi la preservació del medi ambient.

És un honor formar part de l'AICE en qualitat de membre del Comitè Executiu i elaborar, juntament amb ciutats d'altres països, polítiques públiques des de la perspectiva de la construcció d'una societat més humana i justa a partir de la posada en pràctica d'accions locals.

Coordinar la Xarxa Brasileira és un gran repte per a la ciutat i comporta la responsabilitat de sensibilitzar i arribar a un nombre més gran de municipis, per tal que els ideals de la Carta esdevinguin un compromís ferm en cadascuna de les ciutats brasileres.

Ens podria indicar alguns exemples del diàleg que es dona avui amb la societat civil?

Santo André segueix una política de gestió pública participativa que inclou la realització de conferències, audiències públiques i fòrums que permeten debatre i deliberar àmpliament al voltant de les polítiques públiques; igualment, es duen a terme consultes i reunions informatives que propicien el contacte entre les diferents àrees de l'Ajuntament i la població; cal esmentar els 18 consells municipals de participació ciutadana existents, entre ells el de salut i el d'educació, així com el pressupost participatiu.

Ens podria explicar la iniciativa "PrefeiturAqui" i com s'aconsegueix generar interès per les qüestions públiques?

El programa "PrefeiturAqui" es desenvolupa en cada una de les 20 regions del pressupost participatiu de Santo André, amb un equip format per funcionaris de diverses àrees que actua durant 30 dies en un territori determinat, al llarg dels quals es duen a terme accions de manteniment i millora de l'espai urbà, d'informació sobre els serveis públics i de conscienciació de la importància de no malmetre l'entorn urbà, mitjançant accions

educatives. Abans de decidir quines accions es posaran en marxa, les diferents àrees que participen en el programa fan un diagnòstic de la zona. Un altre aspecte important és el diàleg que s'estableix entre la població i l'equip de l'Ajuntament al llarg de l'aplicació del programa al territori.

Quin paper hi tenen els consellers locals de salut i quins beneficis aporta aquesta figura a la gestió local?

A més del Consell Municipal de Salut, Santo André disposa de 54 Consells Locals de Salut, la qual cosa possibilita una atenció social més efectiva. Els consellers són elegits per vot directe de la població resident a l'àrea d'acció del consell local de salut; això implica una comprensió àmplia de la participació democràtica en les decisions que afecten qualsevol àmbit, incloent-hi el de la salut. Aquest contacte permet a la gestió pública municipal actuar partint de les necessitats reals de la població. Els consells assenyalen possibles mancances i solucions en l'atenció social, orienten la població sobre el funcionament dels serveis, fomenten la participació organitzada...

La ciutat ofereix un ampli ventall d'oportunitats educatives i de recursos pedagògics. Podria destacar-ne alguns exemples?

La Xarxa Municipal d'Educació disposa d'una àmplia oferta de recursos, com ara el Parc del Coneixement Sabina, el projecte "Parc Escola" o els CESAS.

El Sabina és un dels principals centres de

ciència interactiu de l'Estat de São Paulo, que fa la funció de gran laboratori per a les escoles en les matèries de física, química i biologia.

El projecte "Parc Escola" es va engegar l'any 1997 amb l'objectiu de sensibilitzar alumnes, professorat, directores i funcionaris municipals sobre qüestions ambientals.

Per la seva banda, els CESAS són complexos educatius que compten amb llar d'infants, escola municipal d'educació infantil i primària, centre comunitari i biblioteca. A més, ofereixen a l'alumnat, a les famílies i a la comunitat local espais agradables per a caminar, una àrea de convivència, piscina, una zona poliesportiva...

Com es promou la cultura de la pau a la ciutat?

La Secretaria de Drets Humans i Cultura de la Pau impulsa la innovació a la ciutat d'un govern preocupat pel respecte i la dignitat dels seus ciutadans i ciutadanes, i aposta per la reflexió i la transformació de la realitat actual.

La consolidació d'aquesta Secretaria, a més d'afavorir la reflexió, ens permetrà passar d'una manera gradual, mitjançant diverses accions transformadores, d'una cultura de la violència a una cultura de la pau. Es tracta de dotar la població d'eines de comprensió dels principis de llibertat, justícia, democràcia, drets humans, tolerància, igualtat i solidaritat, cosa que comporta el rebuig profund de qualsevol mena de violència.

Més informació a www.edcities.org

experiència

Torres Vedras Night Run, una manera diferent de viure la ciutat

Amb prop de 80.000 habitants i una extensió de 407 km², la ciutat de Torres Vedras es troba situada a la part occidental de Portugal, a uns 40 quilòmetres de Lisboa. El seu litoral, de 20 quilòmetres d'extensió, converteix el municipi en un important enclavament turístic, amb platges i aigües termals.

Per tal de fomentar hàbits de vida saludables, l'Ajuntament de Torres Vedras va engegar, l'any 2014, l'experiència Night Run, que consisteix a fer rutes nocturnes per la ciutat, caminant o corrent en grup. El tret distintiu d'aquesta iniciativa és que alhora que els participants fan una activitat física, es promou el coneixement de la ciutat.

Llevat dels caps de setmana, a Torres Vedras hi ha poca activitat nocturna. Ara bé, gràcies al Night Run, cada dimecres de 21.30 a 22.30 hores, els carrers d'aquesta ciutat s'omplen d'animació amb la presència de caminants i corredors que fan seu l'espai públic, normalment envaït pel trànsit rodat.

Hi ha quatre recorreguts diferents que s'adapten a quatre grups distints de població, creats tenint en compte diversos criteris com ara la condició física, la intensitat de la pràctica o l'edat, amb l'objectiu de facilitar la participació en aquesta activitat gratuïta i informal, ja que no cal inscripció prèvia, al màxim nombre possible de persones.

Cada setmana es tria un monument, un edifici emblemàtic, un espai, etc., pel qual passaran els quatre grups en moments diferents: el mercat municipal, l'ajuntament, el castell, el

claustre del convent, l'estació de bombers, un parc, un centre educatiu, una entitat... Això permet als participants descobrir, o redescobrir, punts de la seva ciutat i despertar la seva curiositat per visitar el lloc en un altre moment, per tal d'apreciar-ne amb més detall els seus aspectes culturals, arquitectònics, artístics, patrimonials, etc.

D'altra banda, la iniciativa afavoreix la creació de noves relacions entre les persones que viuen a la mateixa ciutat, ja que reuneix centenars de participants en un moment en què preval la convivència i el diàleg. Per una estona, els participants s'abstreu dels problemes de cada dia i arriben a estrènyer vincles que poden mantenir-se més enllà del temps que dura l'activitat.

Fins avui, ja s'han fet 72 edicions del Night Run, amb la participació de més de 29.000

Torres Vedras promou, amb la realització de rutes nocturnes per la ciutat, un estil de vida saludable, el coneixement de la ciutat i l'apropiació de l'espai públic.

persones, és a dir, prop de 400 persones per edició. Tanmateix, els dies en què les condicions meteorològiques no conviden a sortir de casa, el nombre de participants disminueix.

Els resultats de l'enquesta d'avaluació indiquen un grau força alt de satisfacció dels participants, que valoren molt positivament la visita als diferents llocs d'interès de la ciutat i el fet de poder caminar o córrer per la ciutat sense ser molestats pels vehicles.

Presenta: Ajuntament de Torres Vedras,
Àrea d'Educació i Esport
Contacte: Sr. Rodrigo Antolin Ramalho
e-mail: rodrigo.ramalho@cm-tvedras.pt

